

3. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

4. Закон України «Про туризм» Із змінами, внесеними згідно із Законом N 222-VIII (222-19) від 02.03.2015, ВВР, 2015, N 23, ст. 158 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1282-15>

Данилова А.М.

аспірант;

Міненко А.О.

*доктор педагогічних наук, доцент, професор,
Чернігівський національний педагогічний університет
імені Т.Г. Шевченка*

ЩОДО АКТУАЛЬНОСТІ УМОВ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Одним з головних напрямків реформування системи вищої освіти України нині є забезпечення її доступності для всіх категорій населення, у тому числі й для осіб з особливими освітніми потребами. Так, у Законі України «Про вищу освіту» одним зі шляхів формування та реалізації державної політики у сфері вищої освіти визначено створення та забезпечення рівних умов доступу до вищої освіти, у тому числі забезпечення осіб з особливими освітніми потребами спеціальним навчально-реабілітаційним супроводом та створення для них вільного доступу до інфраструктури вищого навчального закладу з урахуванням обмежень життєдіяльності, зумовлених станом здоров'я [2].

Необхідною умовою реалізації даного завдання є створення інклюзивного освітнього середовища у вищих навчальних закладах України. Визначення умов організації інклюзивного освітнього середовища у вищих навчальних закладах потребує з'ясування сутності понять, «інклюзивне освітнє середовище», «освітнє середовище» та «інклюзивне навчання».

Згідно Концепції розвитку інклюзивної освіти (Наказ МОН від 01.10.2010 року № 912) поняття «інклюзивне навчання» розглядається як комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами шляхом організації їх навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на основі застосування особистісно-орієнтованих методів навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей [4].

Досліджуючи педагогічні основи розвитку інноваційного освітнього середовища сучасного ліцею А. Каташова розглядає «освітнє середовище» як сукупність духовно-матеріальних умов діяльності закладу освіти, що сприяють саморозвитку вільної та активної особистості та реалізації творчого потенціалу людини [3, с. 8]. Тоді як О. Нечаєва визначає його як соціокультурне оточення людини, що створюється природним або штучним шляхом і включає різні засоби та зміст освіти, здатні забезпечувати її продуктивну діяльність [5, с. 337]. Аналізуючи підходи дослідників, можна зробити висновок, що в основу поняття «освітнє середовище» покладено умови, що створюються навчальним закладом для забезпечення всебічного розвитку особистості та її продуктивного навчання.

З метою з'ясування сутності та специфіки поняття «інклюзивне освітнє середовище» звернемось до праць науковців, що досліджували проблеми інклюзивного навчання у системі вищої освіти України. Так, наприклад, М. Чайковський у своєму дослідженні розглядає поняття «інклюзивне освітнє середовище» і трактує його як сукупність умов, факторів та об'єктів інфраструктури, що забезпечують набуття учнями з особливими потребами соціальності через включення їх до усіх ланок педагогічного процесу, вільне перебування у просторі навчального закладу, максимальний розвиток їх здібностей, стимулювання компенсаторних можливостей організму та набуття повноцінного соціального досвіду [6, с. 158].

У науковій праці Т. Бондар інклюзивне освітнє середовище розглядається як сукупність умов, що забезпечують особам з особливими потребами рівний доступ до якісної інклюзивної освіти в інклюзивному навчальному закладі незалежно від їх психофізичного розвитку, стану здоров'я, віку, статі, соціально-економічного статусу, раси, місця проживання і виховання [1, с. 22].

Аналізуючи праці науковців, можна простежити закономірність трактування сутності інклюзивного освітнього середовища як сукупності умов, що забезпечуються навчальним закладом з метою безперешкодного включення осіб з особливими освітніми потребами в освітній процес та їх всебічного розвитку.

Визначення умов організації інклюзивного освітнього середовища у вищих навчальних закладах України вважаємо за доцільне обґрунтовувати і впроваджувати на основі аналізу Концепції розвитку інклюзивного навчання [4], оскільки інші державні документи у повній мірі не регулюють зазначене питання.

Однією з основних умов формування інклюзивного освітнього середовища у вищому навчальному закладі є удосконалення нормативно-правового забезпечення освітнього процесу, а саме:

– затвердження правил вступу абітурієнтів з особливими освітніми потребами до вищого навчального закладу;

– визначення особливостей організації освітнього процесу для студентів з особливими освітніми потребами, у тому числі створення структурних підрозділів університету з питань інклюзивної освіти та забезпечення психолого-педагогічного супроводу навчання з урахуванням особливостей розвитку кожного студента;

– визначення правил розроблення індивідуальних навчальних планів, а при необхідності і програм реабілітації, у відповідності до потреб та особливостей розвитку кожного студента.

Важливою умовою формування інклюзивного освітнього середовища вищого навчального закладу є його безбар'єрність для студентів з різними вадами та відхиленнями у розвитку. Першочерговим завданням у цьому напрямку є забезпечення архітектурної доступності та безпечності приміщень та прилеглої території університету, починаючи зі спеціалізованих зон посадки та висадки з автотранспорту та закінчуючи пристосованими туалетними кімнатами та душовими кабінами. Крім того, вищий навчальний заклад має забезпечити доступність навчального процесу для студентів з особливими освітніми потребами. Це буде можливим за умов наявності спеціалізованого технічного обладнання, що забезпечить можливість для кожного студента сприймати та ефективно засвоювати навчальний матеріал, незалежно від відхилень та вад його розвитку.

Наступним кроком організації інклюзивного освітнього середовища вищого навчального закладу є підготовка науково-педагогічних працівників до роботи в умовах інклюзивних груп та створення спеціального навчально-методичного забезпечення освітнього процесу. Реалізації цих завдань сприятиме:

– проходження викладачами, що працюють зі студентами з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивних груп, спеціалізованих курсів підвищення кваліфікації;

– проведення тренінгів та семінарів, присвячених актуальним проблемам інклюзивної освіти;

– розробка методичних рекомендацій та посібників для викладачів, що висвітлюють особливості організації інклюзивного освітнього процесу;

– розробка індивідуальних навчальних планів та програм реабілітації для студентів з особливими освітніми потребами з урахуванням їх потреб та особливостей розвитку;

– створення нових та адаптація наявних підручників, посібників та інших навчально-методичних матеріалів для студентів з особливими освітніми потребами у відповідності до їх індивідуальних потреб.

Таким чином, забезпечити доступність системи вищої освіти для людей з особливими освітніми потребами можна лише за умови створення інклюзивного освітнього середовища. Реалізація цього завдання потребує комплексного підходу та докорінних змін в

організації та забезпеченні освітнього процесу у вищих навчальних закладах України.

Список використаних джерел:

1. Бондар Т. І. Створення інклюзивного освітнього середовища в системі вищої освіти України / Т.І. Бондар // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology. – 2014. – Т. II, № 27. – С. 20-24.
2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. – Назва з екрана.
3. Каташов А. І. Педагогічні основи розвитку інноваційного освітнього середовища сучасного ліцею : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / А.І. Каташов. – Луганськ, 2001. – 22 с.
4. Концепція розвитку інклюзивного навчання від 01.10.2010 № 912 [Електронний ресурс]: Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/9189/. – Назва з екрана.
5. Нечаєва О. С. Принципи побудови освітнього середовища для інтелектуально обдарованих підлітків / О. С. Нечаєва // Актуальні проблеми психології : Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – Т. VI. Психологія обдарованості. – Випуск 9. – С. 337-345.
6. Чайковський М. Є. Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з молоддю з особливими потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.05 / Чайковський Михайло Євгенович. – Старобільськ, 2016. – 488 с.

Добровольська А. М.

*кандидат фізико-математичних наук, доцент,
Івано-Франківський національний медичний університет*

ПОСІБНИК ЯК ЗАСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ І РЕАЛІЗАЦІЇ АДАПТИВНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІТ-КОМПЕТЕНТНОСТІ

У час глобальної інформатизації суспільства ХХІ століття інформатизація вищої професійної освіти України є одним з пріоритетних напрямків її модернізації і спрямована, перш за все, на створення інформаційно-освітнього середовища, а також використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі, що обумовлює формування в майбутніх фахівців їх інформаційно-технологічної компетентності (ІТ-компетентності).

Формування ІТ-компетентності майбутніх лікарів і провізорів у процесі вищої медичної і фармацевтичної освіти головним чином